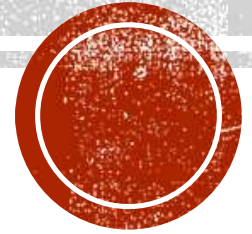

TÜRK ÇOCUK HEKİMLİĞİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Dr. Nizami Avcı

Neden "Pediatri" Sözcüğü?

- Çocuk hekimliği bilgisi anlamına gelen "pediatri" (İngilizce "paediatrics " Almanca "pâdiatrik", Fransızca "'pâdiatrie") sözcüğü kökenini Grekçe "pais, paedos" (çocuk) ve "iatrike" (tıp) ya da 'iatros' (hekim) sözcüklerinden alır

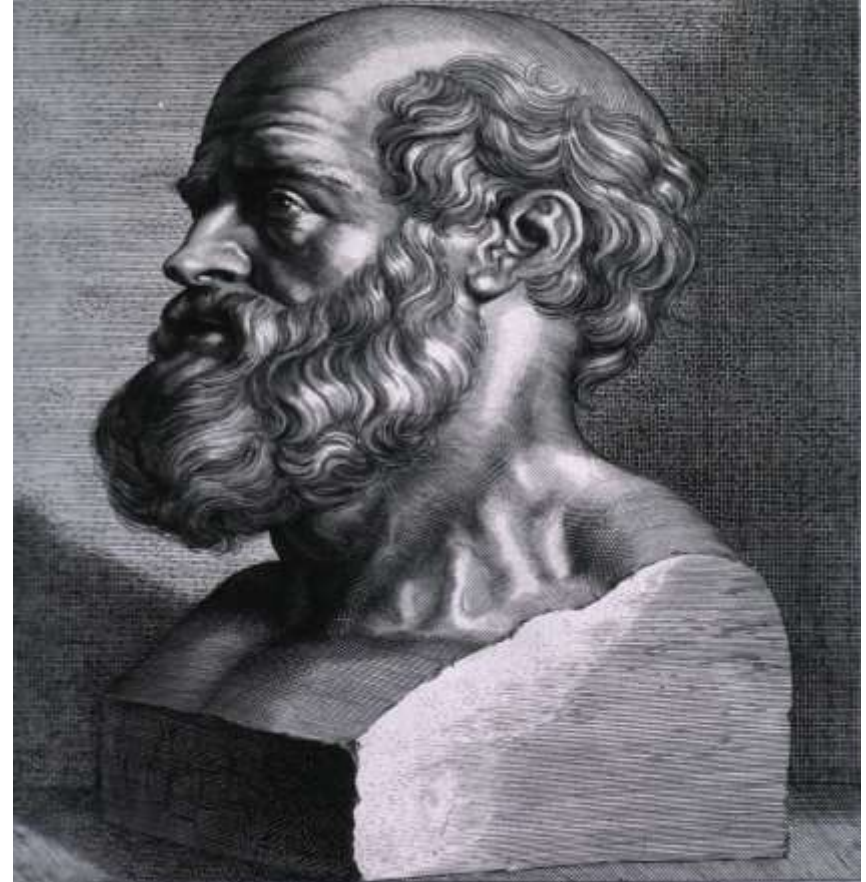
Dünyada Çocuk Hekimliğinin Gelişimi

- Çocuk hekimliği ile ilgili ilk bilgiler eski Mısırlılardan kalmadır
- Ebers papirusun elli bölümünden biri çocuk hekimliği ile ilgilidir ve buna **Anne ve Çocuğun Papirüsü** denir

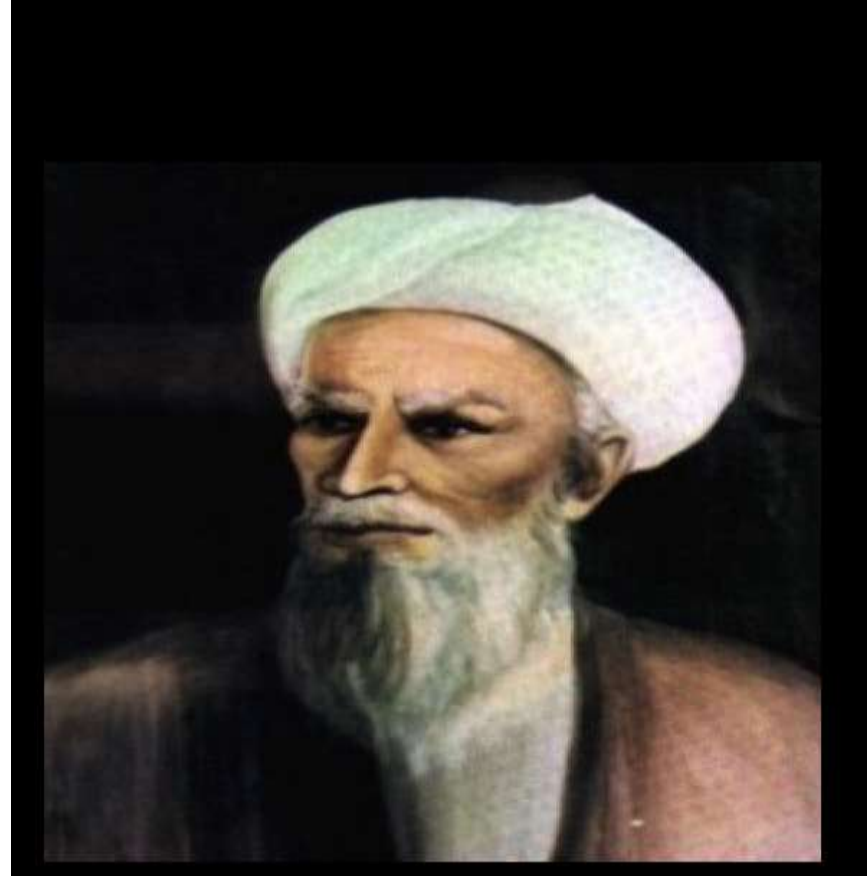
Dünyada Çocuk Hekimliğinin Gelişimi

- Bilimsel tıbbın babası Hipokrat (MÖ, 460-370) çocuk hastalıkları konusunda da çeşitli bilgiler vermiştir
- Kabakulağın orşit yapabileceğini, idrar tutamamanın nedenlerinden birisinin de kemik hastalıkları olduğunu, bademcikler üzerinde irinli zarlar ve yutma güçlükleri ile giden (ölümcül bir hastalığın (difteri) olduğunu, anne sütünün bebek için en doğal besin olduğunu belirtmiştir

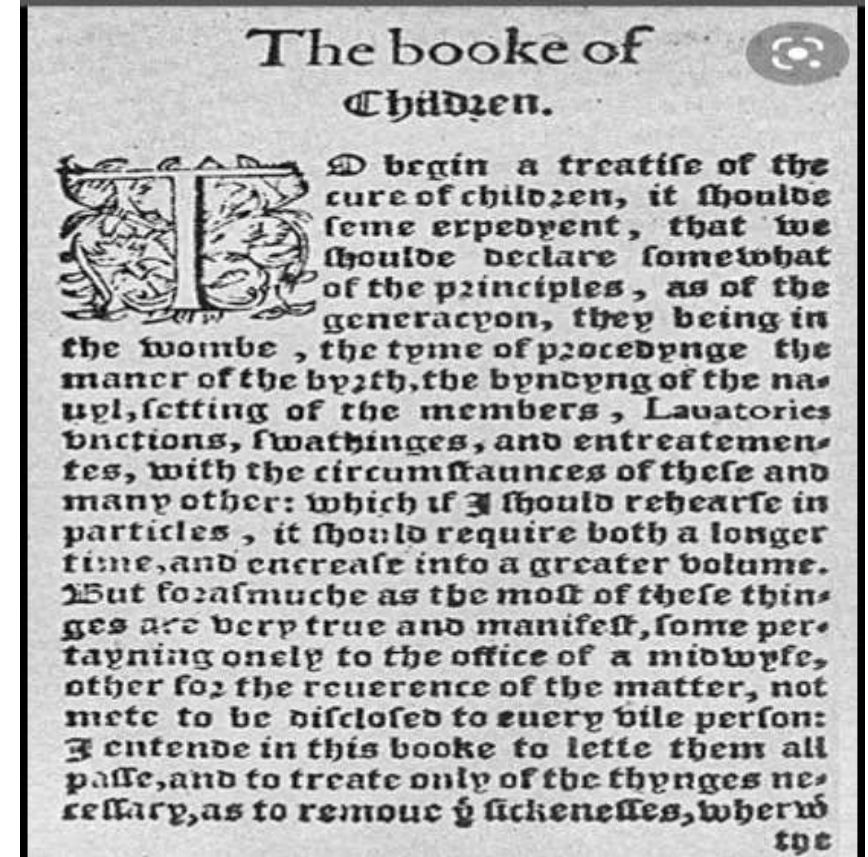
Dünyada Çocuk Hekimliğinin Gelişimi

- İslâm hekimleri arasında çocuk sağlığı hastalıkları ile en çok ilgilenenler ve Razi ve İbni Sina'dır
- Razi'nin Avrupa'da **Practica Puerorum** adı ile bilinen eseri XII- XVI. yüzyıllar arasında basılmış olan 20 kadar kitap için en önemli kaynak olmuştur

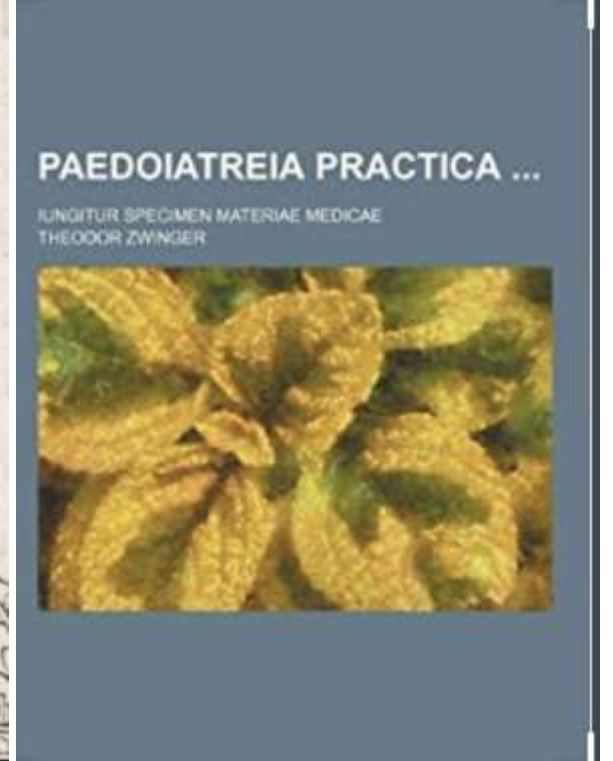
Dünyada Çocuk Hekimliğinin Gelişimi

- Phayre 1545'de İngilizce ilk çocuk hekimliği kitabını yazdı; **The Booke of Children**
- İlk Fransızca kitap ise 1565'de Simon de Vallenbert tarafından yazıldı
- 1526'da İtalyan doktorlar Vidus Vidius suçiçeğinin, 1552'de Ingrassia kızılın, 1594'te Colerus kızamığının ilk kez tanımlarını yaptı

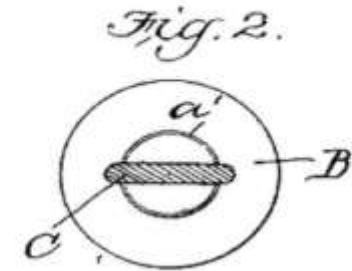
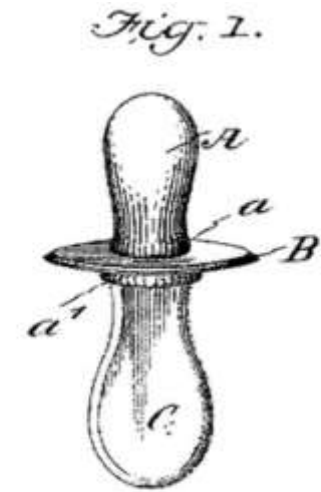
Pediyatri teriminin ilk kez kullanılması;

- İsviçreli Theodor Zwinger'in **1722**'de yayınlanan **“Paidoiatreia Practica”** isimli eserinde pediatri terimi ilk kez kullanıldı
- XVIII. yüzyılda İtalya anatomist Morgagni “Hastalığın Yerleri ve Nedenleri” (1761) adındaki kitabında daha çok çocuklarda görülen patolojik anatomik bozukluklara yer verdi

Dünyada Çocuk Hekimliğinin Gelişimi

- Bu yüzyılda yaşamış çocuk hekimlerinden Underwood poliomyeliti ilk kez kapsamlı olarak tanımlandı
- Robert Whytt tüberküloz menenjitisi bugün kabul ettiğimiz şekilde tanımladı
- Alman doktor **Bartholomaeus Metlinger** 1473 de ilk kez ilk emziği tasarladı

Baby Comforter design - 1900

Dünyada Çocuk Hekimliğinin Gelişimi

- İlk çocuk muayenehanesi (Dispansory for poor children) 1767 de Armstrong tarafından kuruldu
- Dünyada sakat çocuklar için ilk ortopedi tesisi 1780 de Orbe, İsviçre'de Venel tarafından kuruldu

İlk çocuk hastanesi;

- İlk çocuk hastanesi "Hospital des Enfants Malades" 1802'de Paris'de kuruldu
- İlk çocuk hekimleri derneği 1868 'de Dresden' de kuruldu
- İlk çocuk hastaneleri dergisi 1835 de Almanya'da yayınlandı
- Üniversitede ilk çocuk hastalıkları dersi Roger tarafından 1862'de verildi
- İlk pediatri profesörlüğü 1879'da Parrot' a verildi

Türk Çocuk Hekimliğinin Tarihsel Gelişimi

- İslamiyet öncesi Türk çocuk hekimliği konusunda elimizde çok az bilgi vardır. Bilinenlerin hemen hepsi mitolojik ve folklorik değerlerdir
- Yazılı bilgiler ise Türklerin İslamiyete girmeleri ile ortaya çıkmaya başlamıştır
- Razi, bilinen ilk kitabı olan çocuk hekimidir
- Razi'den sonraki Türk Çocuk Hekimliği Tarihinde bilinen ikinci büyük isim, ünlü Türk Hekimi İbni Sina'dır

Türk Çocuk Hekimliğinin Tarihsel Gelişimi

- Fatih Sultan Mehmet devrinde yetişmiş Çocuk hekimleri arasında Eşref bin Muhammed'in "**Haza'inüs Saadet**" adlı eseri günümüze kadar ulaşmıştır
- Aynı devirde yaşamış Şerafettin Sabuncuoğlu'nun "**Cerrahiye-i İlhaniye**" adlı eserindeki konular ve resimler çocuk cerrahisi konusunda dünyadaki ilk belgeler arasındadır

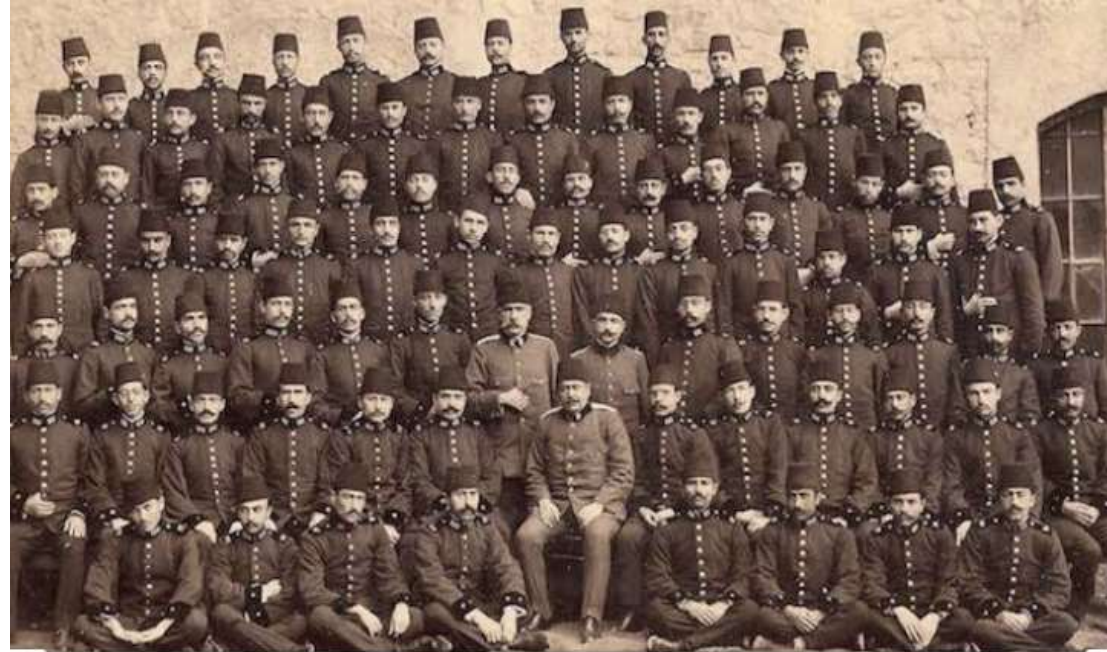
Türk Çocuk Hekimliğinin Tarihsel Gelişimi

- Türk çocuk hekimliğindeki en önemli gelişmeler 19.Yüzyılda başlamıştır
- İlk önemli adım Askeri Tıbbiye umumi emraz hocası **Nafiz Paşa'nın Despina ve Piccolte'un yazdıkları bir çocuk hastalıkları kitabını tercüme etmesidir**
- Nafiz Paşa, 1884' de basılan bu 400 sayfalık kitabın önsözünde hastanın kendi derdini anlatamadığı için çocuk hastalıkları için **ayrı bir ihtisas yapılması gerektiğini** belirtmiştir

Türk Çocuk Hekimliğinin Tarihsel Gelişimi

- İkinci önemli adım Avrupa'ya öğrenime giden Bab-ı Serasker hekimlerinden Binbaşı Salih Bey'in Askeri ve sivil tıbbiyelerde **1884'den Tıp fakültesinin kuruluşuna (1909) kadar çocuk hastalıkları konusunda dersler vermesidir**

Türkiyenin ilk çocuk hastanesi;

- Şişli Çocuk Hastanesi'nin açılması Türk Çocuk Hekimliği tarihinde dönüm olmuştur
- Kızı Hatice Sultanın difteriden ölmesi üzerine ülkede bir çocuk hastanesinin gerekliliğine inan II. Abdulhamit tarafından yaptırılarak **24 Mayıs 1899** da açılmıştır
- **Şişli Etfal Hastanesi Türkiye'nin ilk çocuk hastanesidir**

Türk Çocuk Hekimliğinin Tarihsel Gelişimi

- Bu devirlerde görülen çocuk açısından önemli diğer bir olay da 1909 yılında Mekteb-i Tıbbiye kurularak Askeri ve Sivil Tıbbiyenin birleştirilmesidir
- 1917 yılında Kadri Raşit Paşa'ya çocuk sağlığı ve hastalıkları hocalığı verildi

Türk Çocuk Hekimliğinin Tarihsel Gelişimi

- 21 Mart 1921 de Türkiye' nin ilk Çocuk Hastalıkları muayenehanesi Ankara'da belediye eczanesinin bir odasında açıldı
- Aynı yıl Kayseri Mutasarrıfı Muammer Bey' in yardımları ile Türkiye'nin ilk Doğum Çocuk Bakımevi açıldı

Türk Çocuk Hekimliğinin Tarihsel Gelişimi

- **1928 de İhtisas Kanunu'nun çıkarılması** da yeni çocuk sağlığı ve hastalıkları uzmanlarının yetiştirilmesini sağlandı
- 1930'lu yıllarda Ankara Numune hastanesinde 15 i bulaşıcı hastalıklar olmak üzere 36 çocuk yatağı vardı
- Bu kürsünün başına 1935 yılında Hitler Rejimi tarafından sınır dışı edilen Albert Eckstein (1891-1950) getirildi

İslam Tıbbında Önemli Hekimler

Ebubekir Razi (865 - 925)

- Arapça yazdığı eserlerinde, Hipokrates'in pratiği ile Galenos'un teorisini birleştiren Razi, gözleme değer verdi, tanı konması güç pek çok hastalığı ortaya çıkardı ve pek çok ilaç buldu
- Toplam sayıları 237 olduğu sanılan bu kitapların çoğu kayıptır

Ebubekir Razi (865 - 925)

- En önemli tıbbi eseri olan El-Havi ya da Kitab-ül Havi fi'il Tıp (Liber dictus Elhavi Liber Continens; Tıbbın İçeriği) yirmi beş ciltlik tıp ve cerrahi ansiklopedisi olup, Razi'nin kendi görüşlerini içerir
- Çocuk hekimliği ile ilgili bölümlerin bulunduğu kitapta osteomyelit ile diğer kemik şişliklerinden ayırıcı tanısı yapılmış, spina bifida ilk kez tanınmıştır
- Hastayı önce diyetle, sonra tek ilaçla, mecbur kalırsan daha fazla ilaçla tedavi et şeklindeki görüşleri günümüzde de geçerlidir.

Ebubekir Razi (865 - 925)

- Razi'nin orijinali kayıp olup Latince "Practica Puerorum» adı ile bilinen çocuk hastalıkları kitapçığı (risale, monografi) bugün için bilinen "**İlk Çocuk Hekimliği Kitabı**" dır.
- Bu nedenle Razi'ye "**Çocuk Hekimlerinin Babası**" da denir.

İbni Sina (980 - 1037)

- Tıp tarihinde tıbbı Hipokrat yarattı, Galen düzenledi, Razi topladı, İbni Sina tamamladı denir
- İbni Sina bazıları birkaç ciltlik büyük kitaplar olmak üzere başta felsefe, tıp, fizik ve astronomi konularında ikiyüzden fazla kitap yazdı.
- Tıpla ilgili eserlerinin sayısı kırktan fazladır.

İbni Sina (980 - 1037)

- İbni Sina tıpla ilgili eserlerinin sayısı kırktan fazladır.
- Bunlar arasında en önemlisi “el-Kanun fit-Tıb” (Tıp Kanunu) yaklaşık bir milyon kelimelik ve beş ciltlik bir tıp ansiklopedisi olup Eski Yunan, Hint, Uygur ve İslam tıbbının bir sentezi özelliğindedir
- XIX. yüzyıla kadar Avrupa’da temel ders kitabı olarak (Canon Medicinae) okutulan bu kitabın içinde çocuk hekimliği ile ilgili çok sayıda bilgi olan kitapta hastalıkların yanı sıra bebek ve çocuk bakımı konusunda da geniş bilgi verilir

İbni Sina (980 - 1037)

- Bu kitapta geçen şu ifadeler günümüz çocuk hekimliğinde aynen geçerlidir: **“Bebek mümkün olduğu kadar fazla anne sütü ile beslenmelidir. Çünkü anne sütü, bebek daha doğmadan önce anne karnında iken onu besleyen kana en çok benzeyen besindir ve bu nedenle de bebeğin büyümesi ve gelişmesi için en uygun besindir”**

Eşref Bin Muhammed (XV. Yüzyıl)

- Ünlü eseri “**Haza’inüs Sahdat**” (Saadet Hazinesi) günümüze kadar ulaşmıştır
- Türkçe olarak yazılan bu eser genel olarak hıfzısıhha ile ilgilidir.
- Dört bölümlük eserin ilk üç bölümünde genel sağlık kurulları ile ilgili teorik ve pratik bilgiler verilmiş, embiryonik gelişim, çocuk bakımı ve hastalıkları konuları anlatılmış, dördüncü bölüm ise deontolojiye ayrılmıştır.

Şaban Şifai (XVII . Yüzyıl)

- Şaban Şifaî'nin asıl adı Şaban'dır, mahlası Şifaî'dir. Ankara Ayaş'da doğmuştur. Medresede eğitim görmek için İstanbul'a gelmiştir

Şaban Şifai (XVII. Yüzyıl)

- Şaban Şifaî'nin bilinen 5 eseri vardır. Bunlardan 3'ü tıpla ilgilidir Eserlerini Türkçe kaleme almıştır
- Bunlardan tıpla ilgili olanları şunlardır:
- Şifaîye fi't-Tıbb: Daha çok zehirler ve zehirlenmeler üzerinde yoğunlaşmıştır.
- Hulasatü'l-Ebdan: Hastalıkların teşhisve tedavisi ile ilgilidir. Koruyucu hekimlik açısından önemli bir eserdir

Şaban Şifai (XVII. Yüzyıl)

- **Kitab el-Tedbir el-Mevlud:**
1701 yılında tamamlanmıştır.
Kadın ve çocuk hastalıklarıyla ilgili konularda ilk müstakil eserdir
- Eser bir giriş, sekiz bölüm ve sonuç kısımlarından meydana gelmiştir

Şaban Şifai (XVII. Yüzyıl)

- 1. Bölümü: Cinsel ilişki ve kısırlıkla ilgilidir;
- 2. Bölümü: Gebelik;
- 3. Bölümü: Fetüsün oluşumu;
- 4. Bölümü: Gebelik için alınacak tedbirler, güç doğum ve ebelerin yapması gerekler ve onlara gerekli olan şeyler;
- 5. Bölümü: Çocuk doğarken ve doğduktan sonra alınacak tedbirler
- 6. Bölümü: Çocuk hastalıkları
- 7. Bölümü: Veba
- 8. Bölümü: Çocuğun terbiye edilmesi, buluş öncesi ve sonrasında çocuk

Tıbbiye Dönemi

Salih Bey (ö. 1914?)

- **Tıbbiye'nin ilk çocuk hastalıkları hocası Binbaşı Salih Beydir**
- Paris'te çocuk hastalıkları eğitimi gördü, Askeri ve Sivil Tıbbiyelerde 1884den 1909'a kadar Emraz-ı Dahiliye Muallimi Saniliği (iç hastalıkları doçentliği) ve Emraz-ı Etfal Muallimliği (çocuk hastalıkları profesörlüğü) yaptı

Salih Bey (Ö. 1914?)

- En önemli eserleri;
- İlkokul öğretmenleri ve ana babalar için 48 sayfalık Sâri Çocuk Hastalıkları yahud Sirayet-i Marazdan Akdem Etfalin Emr-i Muhafazası” (Bulaşıcı Çocuk Hastalıkları, 1888-1889)
- 337 sayfalık el yazması (basılmamış) “**Tababet-i Etfal**” (Çocuk Hastalıkları) adlı kitaplardır

Besim Ömer Akalın (1862 - 1940)

- İstanbulda doğdu. 1879'da Askeri Tıbbiye'yi girdi, 1885'de mezun oldu
- Yüzbaşı rütbesiyle Haydarpaşa Hastanesi'nde uygulamalı eğitime başladı
- Tıbbiyede Vahit Bey'in yanına, Kibâle (Doğum) Muallim Muavini olarak çalıştı

Besim Ömer Akalın (1862 - 1940)

- 1887'de eğitim için Paris'e gitti. Pierre Budin ve Adolphe Pinard'ın yanında obstetri eğitimi alırken, Jacques-Joseph Grancher ve Jules Simon'un püerikültür (çocuk bakımı) derslerine de katıldı
- 1891de İstanbul'a döndü. 1888'de Fenni Kibâle Muallimi oldu
- Besim Ömer'in gayretleriyle **1892**'de Askeri Tıbbiye'nin yanında gözlerden uzak iki katlı küçük binada ülkemizin **ilk doğumevi** kuruldu.

Besim Ömer Akalın (1862 - 1940)

- 1912'deki Titanic faciasında yolculuğa geç kalıp, bileti olduğu halde katılamayan tek kişiydi
- 1913-1914 yıllarında halktan kadınlara hastabakıcılık kursları açtı.
- 1922 yılında **Tıbbiyeye bir grup kız öğrenciyi kayıt ettirerek Türkiye'nin ilk kadın hekimlerin yetişmesini sağladı**

Besim Ömer Akalın (1862 - 1940)

- Toplum sağlığı ve koruyucu hekimlik kavramlarına önem veren ilk bilim insanıydı;
  - Veremle Mücadele Cemiyeti,
  - Türk Tıp Tarihi Kurumu,
  - Himaye-i Etfal Cemiyeti (bugünkü Çocuk Esirgeme Kurumu),
  - Süt Damlası,
  - Türk Hastabakıcılar Cemiyeti,
  - Hilâl-i Ahmer (Kızılay) Cemiyeti Kadınlar Kolu gibi pek çok sivil toplum kuruluşunun ya kurucularındandı ya da ilk genel başkanı oldu

Besim Ömer Akalın (1862 - 1940)

- 1924de Viyana ve Budapeştede toplanan “Etfali Muavenet Beynelminel İttihadı” (Uluslararası Çocuklara Yardım Birliği) toplantısına katıldı
- Ülkemizde “**Sosyal Pediatri ve Neonatolojinin Kurucusu**” olarak kabul edilen Besim Ömer Akalın, 400’den fazla bilimsel makalesi yayınlandı, 70’ten fazla kitap yazdı, çeşitli gazete ve dergilerde sürekli yazıları çıktı

Besim Ömer Akalın (1862 - 1940)

- Bu kitaplar arasında çocuk sağlığı ile ilgili olanlar:
  - Seririyat-ı Vilade (Pierre Budin'in yanında çalışırken tuttuğu ders notlarının Türkçe çevirisi olup çocuk hastalıkları bilgileri de vardır, 1896),
  - Sıhhatnüma-i Etfal (Yenidoğan Bebeğin Sağlığı, 1885),
  - Sıhhatnüma-i Nevzat (Yenidoğan Bebeğin Sağlığı, 1894),
  - Çocuk Sıhhati (1893),
  - Zayıf ve Vakitsiz Doğan Çocuklara Takayyüd (Pierre Budin'in önsözü ile, 1886),
  - Çocuklara Aşı (1898)

Besim Ömer Akalın (1862 - 1940)

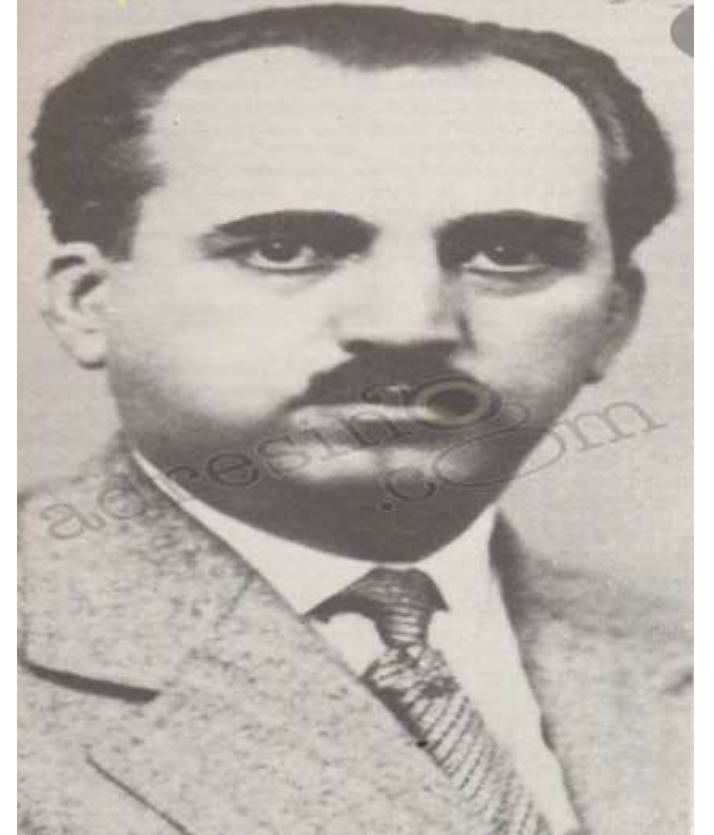
- Irzahane (Emzirme Evi, 1903)
- Yenidoğan Çocuklara Bakmak (1904)
- Küçük Çocuklara Vefeyat Kesreti (1906),
- Çocuk Sıhhati Serisi (altı kitap),
- Nüfus Siyaseti, Küçük Çocuklarda Vefiyat (1923)
- Çocuklara Dair Sıhhi ve İctimai Teşkilat ve Tesisat (1925)
- Türk Çocuğu Yaşamalıdır (1936)

Reform Dönemi

İhsan Hilmi Alantar (1888 - 1962)

- İstanbul'da doğdu
- 1905'te Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye'ye girdi. 1911'de Tıp Fakültesi'ni birincilikle bitirdi
- 1913 yılında Balkan Harbi'nden ağır bir tifüs geçirdiğinden terhis oldu
- Aynı yıl Tıp Fakültesi tarafından açılan çocuk hastalıkları uzmanlığı sınavını kazanarak Kadri Raşit Anday'ın desteği ile Paris'teki 'Höpital des Enfants-Malades'ye Victor Henri Hutinel'in yanına gönderildi. Ancak bir yıl sonra, Birinci Dünya Savaşı başlayınca yurda döndü

İhsan Hilmi Alantar (1888 - 1962)

- 1916'da yarım kalan eğitimini tamamlaması için Berlin'deki 'Charitâ-Universitâtsmedizin Berlin'e gönderildi; 1920'ye kadar Adalbert Czerny'nin yanında çalıştı
- Daha sonra yurda dönerek Karamürsel ve civarında Hilâl-i Ahmer İmdad-ı Sıhhiye Heyeti Reisi ve Baştabibi olarak Milli Mücadeleye katılmak üzere Anadolu'ya geçti

İhsan Hilmi Alantar (1888 - 1962)

- Birinci İnönü Zaferi'nden sonra ekibi ve elli yataklı Hilâl-i Ahmer Hastanesi ile birlikte Ankara'ya geldi
- Ankara Memleket Hastanesi'nde dahiliye mütehassısı olarak görevlendirildi
- 1921 yılında Ankara Belediye Eczanesi'nin bir odasında **'ülkemizin ilk çocuk muayenehanesinin** açılmasını sağladı
- Sakarya Zaferi'nden sonra Kayseri Hastanesi'ne dahiliye uzmanı olarak gönderildi; burada **ülkemizin ilk çocuk bakımevini** açtı

İhsan Hilmi Alantar (1888 - 1962)

- 1923'te Şişli Çocuk Hastanesi'ne çocuk hastalıkları uzmanı olarak atandı. 1924'de ülkemizin **ilk süt çocuğu servisini** kurdu
- Aynı yıl Tıp Fakültesi'nde **ilk 'Püerikültür Muallimi'** (Çocuk Bakımı Profesörü) olarak görevlendirildi
- 1940'da Ordinaryüs Profesör oldu

İhsan Hilmi Alantar (1888 - 1962)

- Başlıca kitapları:
  - Çocuk Bakımı (1928)
  - Püerikültür (1931)
  - Çocuk Hastalıkları Bilgisi (1931)
  - Üniversite Çocuk Kliniği Nasıl Olmalıdır (1935)
  - Çocuk Büyütme Yolu (1942)
  - Metine Bilger ile beraber "Çocuk Hastalıklarında Reçete Kitabı (1942)
  - Çocuk Hastalıklarında Tedavi (1945)

Şevket Salih Soysal (1900 - 1992)

- 17 Nisan 1900 yılında İstanbul'da Cerrahpaşa semtinde doğdu. Birinci Dünya Harbi sırasında 1917'de askere alındı
- 1918'de terhis olduktan sonra lise eğitimini tamamlayarak Tıbbiye'ye girdi. 1924 yılında mezun oldu

Şevket Salih Soysal (1900 - 1992)

- 1927-39'de Haseki Kadın Hastanesi Dahiliye ve Çocuk Hastalıkları Kliniği asistanlığına atandı; 1928-39'de, Şişli Etfal Hastanesi Çocuk Hastalıkları Kliniğine kadrolu asistan olarak nakledildi
- Burada İhsan Hilmi Alantar'ın yanında çalıştı. Çocuk hastalıkları uzmanı olduktan sonra 1930'da klinikten ayrıldı
- 1932'de Almanya'ya giderek onbeş ay kadar Köln Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları Kliniğinde Prof.Dr. Hans Kleinschmidt'in yanında çalıştı. 1933te yurda döndü. 1933 Üniversite Reformu sırasında kurulan Çocuk Hastalıkları ve Bakımı Kliniği doçent kadrosuna atandı

Şevket Salih Soysal (1900 - 1992)

- 1932'de Almanya'ya giderek onbeş ay kadar Köln Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları Kliniğinde Prof.Dr.Hans Kleinschmidt'in yanında çalıştı
- 1933'te yurda döndü. 1933 Üniversite Reformu sırasında kurulan Çocuk Hastalıkları ve Bakımı Kliniği doçent kadrosuna atandı
- 1967'de İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi ikiye ayrıldığında, Çapa Tıp Fakültesi Çocuk Hastalıkları ve Bakımı Kliniği içinde çalıştı

Şevket Salih Soysal (1900 - 1992)

- Çocuk Sağlığı ve Hastalıklarının hemen her konusunu içeren 12 cilt kitabı vardır. Bunlardan önemlileri;
  - Çocuk Uzviyetinde Suyun Hayati Ehemmiyeti ve Tavazzu Bozukluğuna Ait Hastalıklar (1938)
  - Çocuk Bakımı (1942)
  - Çocuk Hastalıkları Teşhisi (1951)
  - Çocuk Sağlığı (1955)
  - Cihat Tahsin Gürson ve Olcay Neyzi ile birlikte “Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları” (1973)
  - Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Cilt I (1976)
- Bunların dışında Türkçe ve yabancı dilde 81 makalesi yayınlanmıştır.

Sezai Bedrettin Tümay (1901-1986)

- 27 Mayıs 1901'de İstanbul Küçük Mustafa Paşa'da doğdu
- 1920'de önce Darülfünun Tıp Medresesine (Fakültesi), sonra da askeri bölümüne girdi
- 1931 yılında Şişli Etfal Hastanesi Çocuk Servisinde çalıştı. Uzman olduktan sonra Üsküdar çocuk Bakımevi'ne başhekim ve çocuk hastalıkları uzmanı olarak atandı 1940 yılının sonuna kadar burada çalıştı; bakımevinin gelişmesinde büyük katkıları oldu

Sezai Bedrettin Tümay (1901-1986)

- Bu görevde iken, 1939 yılı başlarında Fransaya gönderildi. Beş ay özellikle Paris'te çocuk hastalıkları kliniklerinde incelemeler yaptı
- 1940 yılında doçent, 1951'de profesör oldu
- 1931 de kurulmuş olan "Çocuk Hekimleri Encümeni"ne üye olduğundan kısa bir sonra sekreter ve ikinci başkanlık görevinde bulundu. Daha sonra "Türk Pediatri Kurumu" adını alan bu derneğin başkanlığını yaptı. Kurumun Milletlerarası Pediatri Birliğine (IPA) kabulünü sağladı

Sezai Bedrettin Tümay (1901-1986)

- Önemli kitapları:
  - Süt Çocukluğu Çağında Beslenme Bozuklukları (1946)
  - “Çocuk Bakımı Bilgisi” (1946)
  - Poliomyelitis (1954)
  - Asım Cenani ve Erdiñç Yalçın ile birlikte “Pediatrik Nöroloji” (1983)
  - Enfeksiyon Hastalıkları Tarihine Genel Bir Bakış (1984)
  - Pediatriye Yenilikler (1984)

Albert Eckstein (1891-1950)

- Ülkemizde Modern Pediatriinin Mimarı Albert Eckstein'dir
- 9 Şubat 1891'de Almanya'nın Tuna kıyısındaki bir kasaba olan Ulm'da doğdu
- 1914 yılında Freiburg Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu
- 1921'de de aynı üniversitede pediatri asistanlığına başladı, 1923de pediatri uzmanı oldu.
- 1926da profesörlüğe, 1932'de de ordinaryüs profesörlüğe yükseldi

Albert Eckstein (1891-1950)

- 1933de Naziler tarafından yahudi olduğu gerekçesiyle üniversitedeki görevinden uzaklaştırıldı
- Sağlık Bakanı Refik Saydam'ın daveti ile Türkiye'ye geldi ve 4 Eylül 1935de Ankara Numune Hastanesi Çocuk Hastalıkları Kliniği Direktörü olarak atandı
- Ekim 1938'de Ankara'da “**İlk Çocuk Hekimliği Kongresi**” düzenledi
- 1946'da kurulacak Ankara Üniversitesi hazırlıkları çerçevesinde 1 Ekim 1945'de Ankara Tıp Fakültesi'nin Pediatri Kliniği Profesörlüğü'ne atandı

Albert Eckstein (1891-1950)

- Çocuk sağlığı ve hastalıkları ile ilgili beşi İngilizce, 23'ü Almanca, sekizi Türkçe makalesi ve beş Türkçe kitabı yayınlandı;
- Türkiye'de Nüfus Siyasetine ve İçtimai Hijyene Ait Meseleler İle Bunların Çocuk Hekiminin Vazifesi Noktai Nazarından Tetkiki (1939)
- Çocuk Hastalıkları (1940)
- Haldun Tekiner ve Necdet zlem ile birlikte "Çocuk, Neşvnema, Tegaddî ve Metabolizmasının Fiziyoloji ve Patolojisi" (1941)
- Türkiye'de Çocuk Hastalıkları ve Çocukların Korunması Problemleri (1947)

İhsan Doğramacı (1915-2010)

- Ülkemizde Pediatriinin Rönesansını gerçekleştiren İhsan Doğramacı'dır. 3 Nisan 1915'de, Kuzey Irak'ın Erbil şehrinde dünyaya geldi
- Bağdat'ta Edinburg Üniversitesi Tıp Fakültesi müfredatını uygulayan ve İngiliz öğretim üyelerinin çalıştığı Bağdat Tıp Fakültesi'ne üç yıl devam etti
- 1936 yılında İstanbul'a gelerek Tıp Fakültesi'ne başvurdu; yapılan mülâkat sonucu beşinci sınıfa kabul edildi ve 1938'de birincilikle mezun oldu

İhsan Doğramacı (1915-2010)

- Amerika Birleşik Devletleri'nde 1945-1946 yıllarında Harvard Üniversitesi'nde (Boston Massachusetts Genel Hastanesinde altı ay, Boston Çocuk Hastanesi'nde dokuz ay) ve 1946-1947 yıllarında St. Louis'teki Washington Üniversitesi'nde araştırma görevlisi olarak çalıştı
- 1947-1949 yıllarında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesinde öğretim görevlisi olarak çalıştı, 1949da doçent, 1955te profesör oldu

İhsan Doğramacı (1915-2010)

- 1954 yılında Ankara Üniversitesi'nde İhsan Doğramacı'nın başkanlığında Çocuk Sağlığı Bilimsel ve Sosyal Araştırma Enstitüsü kuruldu.
- Yeni kurulan kürsü Hacettepe semtinde kiralanan bir gecekondunun iki odasında haftada dört gün poliklinik yaparak çalışmaya başladı. Aynı yıl 'Çocuk Sağlığı Bilimsel ve Sosyal Araştırma Enstitüsü' ne bağlı Hacettepe Çocuk Hastanesi'nin temeli atıldı.

İhsan Doğramacı (1915-2010)

- 1958'de Doğramacı Hacettepe Çocuk Sağlığı Enstitüsü ve Çocuk Hastanesini kurma çabalarını tamamlamış oldu
- Bu yıl İhsan Doğramacı'nın başkanlığında '**Türkiye Milli Pediatri Derneği**' kuruldu

İhsan Doğramacı (1915-2010)

- Çocuk sağlığı ve hastalıkları, halk sağlığı ve tıp eğitimi dallarında, 100'den fazla makalesi bulunmaktadır. Yazarı olduğu kitap bölümleri şunlardır:
  - Care of Mother and Child (In: Health of Mankind. Londra: Churchill, 1967); "Child Labour: An Overview)
  - Ethical Considerations in the Advancement of Medical Science and Technology as Reflected in Research in Pediatrics
  - Metabolic Disorders "The Abdomen and the Gastrointestinal Tract (1969-1975
  - Porphyrias and Porphyrin Metabolism (1975)

Safiye Ali (1894-1952)

- İlk türk kadın çocuk doktorudur
- Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk dönemlerinde geçmiş olan Safiye Ali Almanya'ya giden ilk kadın öğrencilerden biriydi
- Würzburg Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olduktan sonra **Türkiye'nin ilk kadın doktoru** oldu
- Anne sütünün önemi, çocuk bakımı ve sağlık koruması gibi konularda annelerin farkındalığını arttırmak için Süt Damlası Merkezinde çalıştı

Sabiha Özgür (1922-2011)

- İstanbul'da doğdu, 1945'de İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdi
- 1946 Yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Kliniğinin ilk asistanı oldu, 1949'da uzman oldu. 1954 yılında doçent oldu
- **1957'de Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları kliniğini kurdu**
- O tarihlerde gerek İstanbul gerekse Ankara Tıp Fakültesi'nde kürsülerin ismi "Çocuk Hastalıkları ve Bakımı" idi. Ege Üniversitesi Tıp Fakültesinde kurulan kürsünün adı **Türkiye'de ilk kez 'Çocuk Sağlığı Ve Hastalıkları'** olarak kondu

Sabiha Özgür (1922-2011)

- Daha sonra bu yeni ismi diğer fakülteler de benimsedi
- Ayrıca ülkemizdeki tıp fakültelerinin hiçbirinin eğitim programında bulunmayan "Sosyal Pediatri" dersleri verilmeye başlandı
- Bunu izleyen yıllarda gene Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde ülke gerçeklerine uygun olarak **ilk defa çocuk sağlığı ve hastalıkları büyük staj oldu**
- Hemen sonraki yıllarda İstanbul ve Ankara Üniversiteleri'nde de aynı uygulamaya geçildi

Sabiha Özgür (1922-2011)

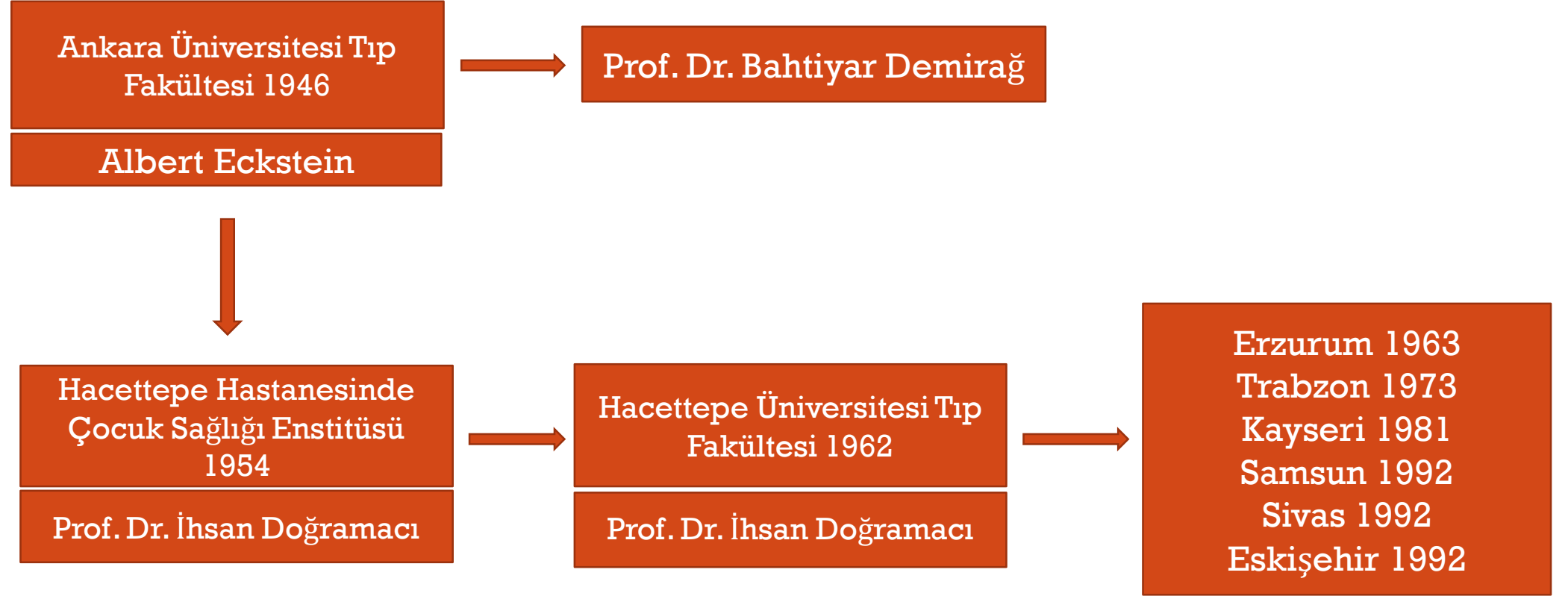
- En önemli kitapları:
  - Çocuk Yaşlarda Beslenme (1957)
  - Tuğrul Özgür ile birlikte "Sosyal Pediatri" (1968)
  - Türkan Süren ve Gülten Gürel ile birlikte "Aşılar" (1981)

Türkiyede Tıp Eğitim Kurumlarının Gelişim Süreci

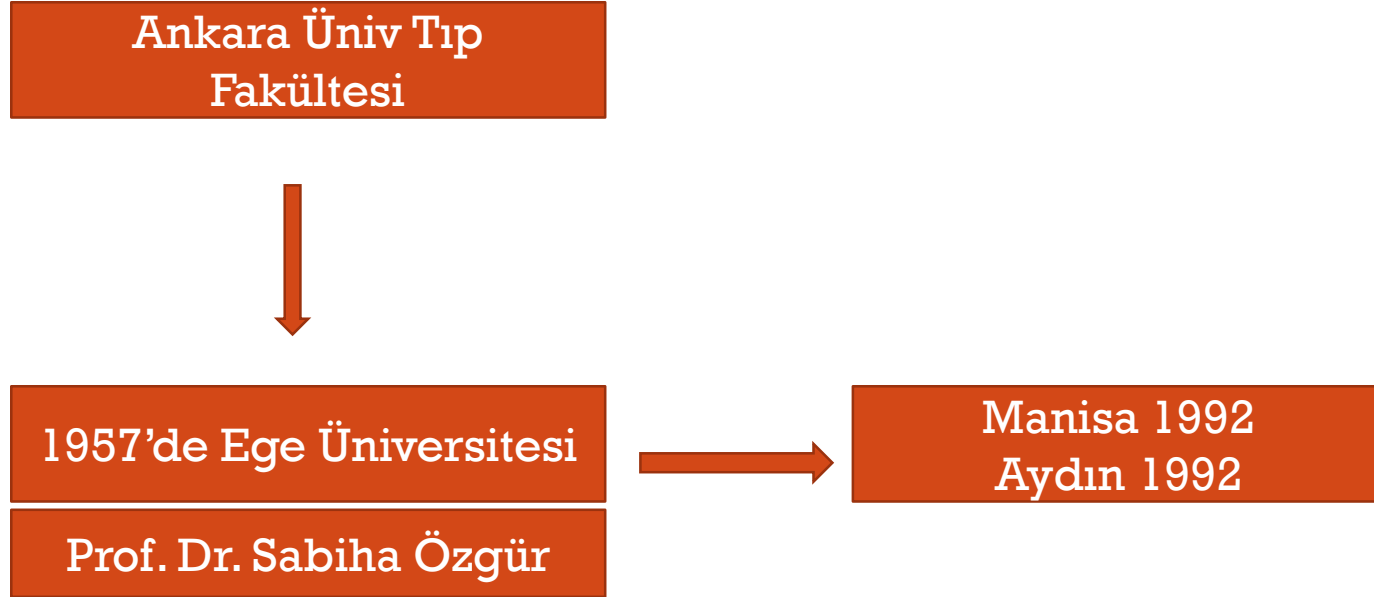

Türkiyede Tıp Eğitim Kurumlarının Gelişim Süreci

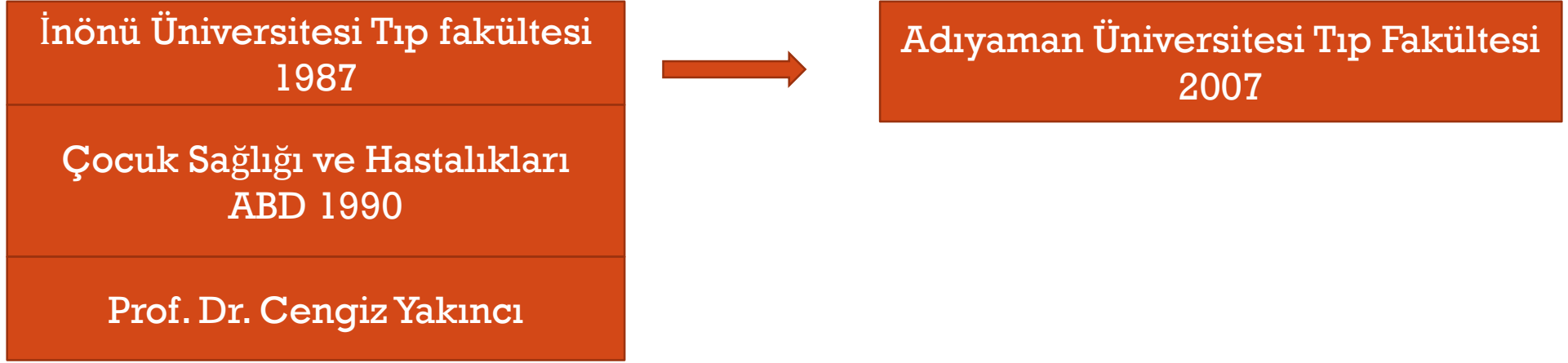

Türkiyede Tıp Eğitim Kurumlarının Gelişim Süreci

Türkiyede Tıp Eğitim Kurumlarının Gelişim Süreci

Ek Olarak...

- Malatyalı kafa uzatıcılar:
  - Geri dönüşümsüz olan "baş biçimlendirme" hemen her zaman ve mekânda karşılaşılan kültürel bir durumdur
  - İnsanların dikkat çeken parçası olan baş, doğuşta esnektir. İstenilen biçimi alabilir
  - İnsanoğlu güzellik, statü, sosyal kimlikler, etnik aidiyet gibi nedenlerle başı bağlar, sıkıca sarmalar, tahtaya yatırarak istediği biçimi verir. Alından enseye çepeçevre sarılan kafa arkaya doğru uzarken alın genişler
  - Kadim Anadolu halkları ve Malatyalılar kim olduklarını ötekilere başları aracılığıyla göstermiştir

Malatyalı Kafa Uzaticılar:

- Beşikte yatırılan bebeğin ensesi düzleşir ve baş yükselir. Ortaçağ halkları beşikte yatırarak bebeğin başının arkasını düzleştirmiştir
- Kadim Anadolu halkları ve Malatyalılar kim olduklarını ötekilere başları aracılığıyla göstermiştir

Akılda Kalması Gerekenler

- Özellikle cumhuriyetin kuruluş döneminde Türkiye'de hekimler imkansızlıklar içinde olmalarına rağmen dünyadaki gelişmeleri ve yenilikleri özverili bir şekilde takip etmeye çalışmışlardır.
- Bu dönemdeki hekimler topluma bir çok konuda liderlik etmiştir. Halkın sağlığını koruyabilmek ve sağlık sistemini kurabilmek geliştirebilmek için çalışmalar yapmışlardır.
- Türk çocuk ekimliği yapılanma döneminde Avrupa'nın çeşitli ülkelerinde eğitim alan hekimler sayesinde çeşitli ekoller (Fransız, Alman, Amerikan) oluşarak gelişmiştir. Bu da farklı bakış açılarına imkan sağlamıştır.

